

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarivs Martini Lvtheri in Ionam Prophetam

Luther, Martin

Haganoæ, [15]26

VD16 B 3890

Capvt IIII. Et contristatus est Ionas ualde & iratus est &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35968

COMMENTARIUS

triumphum, sed nescio an sint triumphaturi. Tu uerba textus accuratius, & rectius quam illi solent, inspicere, sic enim dicit. Deus uidit opera eorum, hoc est placebant illi. Sed cuiusmodi opera? Hæc ipse interpretando nominatim perstringit, quoniam reuersi sunt, inquit, à uijs suis malis. I nunc & eiusmodi opera discite tu quoque; & doce alios, ac dum Deum, nedum operum iactantiam tibi faueamus, sed ipsi quoque in partem iactantiae ueniamus. A malis uijs desistere, inquam ueram innouate uitæ uiam regredi, non est uulgare opus, quod in se non complectitur ieiunium aut sacrorum amictum, sed est: animo in Deum credere, proximumque, ut se ipsum diligere, hoc est totius hominis probitatem, & iustitiam externe, & interne, & anima & corpore iustificati requirit. Siquidem Deus totum hominem habere cõtendit, extremo odio prosequens, qui neque sunt calidi neque frigidi, aut utroque pede claudicant.

Vitæ innouatio.

CAPVT III

Et contristatus est Ionas ualde & iratus est &c.

Age queso quis nõ merito miretur inauditam,

I N I O N A M

mirabile huius Prophetæ sanctimoniã, inepte stomachatis, grauitérq; ferētis, quod Deus peccatoribus sit clemens & propitiuus, & quibus gratiã impertitã diffauet, cuperetq; potius omnes miserabili absumptos esse exitio, præter charitatis naturam, quæ inimicis quoq; benefacit & bona precatur. Et quod maximũ est, hæc facit post expertã diuinæ seueritatis uoluntatem, in mari atq; ceto. Atqui ne tũ quidẽ à Deo obiurgatus, reprimit iracundiã, & tamẽ eam, tametsi iracundia ardeat, fidẽ obinet, ut mortẽ ipsa uita sibi potiore esse iudicet atq; præoptet, quod quidẽ nullo modo facere potuisset, si non summã in Deo fidutiã habuisset. Quid autem ad hæc respõdebimus? Potest ne tanta fides cum tanto flagitio consistere? Hic esset adferẽda quæstio, quæ discussa magno usui esse queat. Illud negare non possumus, Ionã non merito irasci, atq; adeo inique facere, cũ ipse Deus eũ propterea obiurget, uerbis, factis iuxta uitis albæ signo. Sed nec hoc diffiteri possumus, eundẽ in fide Deoq; acceptum esse, quando tam amice, & familiariter Deus cum illo sermonẽ societ. Præterea signũ exhibeat, & per omnia cum illo non secus agat, atq; homo amicus cum familiari suo solet agere atque colloqui.

Tum si maxime hæc omnia illi condonãda forẽt, illud certe intollerabile nec ullo modo ferẽdum esse ui-

COMMENTARIVS

detur, quod prioris inobedientie delictum, cuius gratia, non dicendis supplicijs erat affectus, iustum declarare nititur, & defendere, omni culpa in bonitatem Dei collata, cum inquit ò Domine nonne isti sunt sermones mei adhuc existentis in terra mea. Propterea praeuui fugere super mare &c. Quid uero his uerbis aliud sibi uult, quàm ita loqui. Rectum erat quod si uiam à facie tua adornabam, abnegata ad Niniuitas profectio, tuaque bonitas in culpa est, siqua hic culpa est. Quid quæso istuc est? quid sibi uult ionas? Nonne Deo pertinaciter obsistit. Nonne summa operatur, sibi met accersendo periculum, ut denuo deimergo, in mille maria præcipitetur, à millibus cetis deuorandus? ut qui contra Dei bonitatem murmuret, ipsum iustum, & extra noxam esse declarando & Deum incusando. Quàm uero putas eam linguae proceram petulantiam, in Saule aut alio eius farinae homine in pio, Deus compescuisset. Quod si Deus operum respectu iudicaret homines, in sexcetera tartara abijceret, & illa quidem profundissima, ut qui sua iracundia aduersus fidem & charitatem summa pertinacia seuiat atque ferociat. Dei siquidem bonitatem & clementiam in crimen uocat, præterea proximo gratiam impertita odiose inuidet. Scilicet hæc sunt sancti Prophetæ sancta opera. Imò potius si non hic semel sum

TE

IN IONAM

omnia uitia, quæ tum dicenda sunt uitia? Tam incerto penè sum animo, ut quid potissimum respondendum sit, nesciam.

PRIMUM quod hic dignum notatu existimo, est, ut uideamus quàm mirabilis sit Deus in sanctis eius, ne quis præcipitata curiositate ductus, quèquam temere iudicet aut condemnat, operis alicuius facti aut neglecti gratia. Fieri enim perfacile potest, ut opus aliquod malum sit, cum tamè ob hoc meum non sit hominem damnare & reijcere. Nam si hic Ionam intuemur, comperimus reuera opus suum malum & iniquum esse, quippe quod Deus ipse reprehendit & culpât. Nihilominus tamen dilectus est filius, quo cum familiarissime Deus sermonem sociat, ac si nullo prorsus timore, eius maiestatem reueretur. (uelut quoq; uerum est) illiq; ut patri confidit. **ALTERUM**, quod hic nobis discendum scriptura proposuit, ad nostræ imbecillitatis consolationem scriptum est, ne protinus omni spe abdicata, nonnunquam labentes & peccantes desperaremus, quoties animo nostro succurrit, quàm Deus indignis modis etiam suos dilectissimos labi, & errare permittit, sicut Christus ipse in Euangelio aliquandiu Apostolorum suorū imbecillitatem modestissime pertulit.

Ne temere iudicemus.

TERTIUM, quod uidemus quàm amice quàm

COMMENTARIUS

paterne quàm deniq; amanter Deus cū ijs qui in eum
 rebus dubijs ingruentibus, certa fiducia, omnem spem
 suam reiecerunt, agat. Et quàm nobis animi paterni
 affectus, uere post ferulam dulcescere incipiat. Cuius
 Crucis fru- ius rei argumento est epistola quoque Hebraeis scri-
 ctus dulces. pta, disciplinam, & correctionem dulcissimos adfer-
 re fructus ijs, qui in ea crebrius exercitati fuerint.
 Hic enim uides quàm prorsus peccatum non grauius
 nec ulla poena retalietur, quod tamen uere peccatum
 & poena non indignum fuisse constat. Sed cottidianus
 est & puerilis lapsus, quem pater amico & in
 dulgente animo conuiuetibus oculis dissimulat. Ca-
 terum cum impijs ad eum modū non agit, sed nec
 sic huic rei se accommodare nouerūt, uerum subit
 sunt ferotiores magisq; efferi, quoties sentiūt Dei
 iram & sanorem parcetem, nō secus ac si illorum
 intolerabilis impietas quoq; Deo boni consulēda
 Porro Ionam gentibus Dei gratiam inuidisse, haec
 ualde mirabile est. Siquidem firma, & constantis
 apud Iudeos uigebat opinio, Israēl adeo solum popu-
 lum esse Dei, qua de re supra quoque mentio facta
 est. Omnes uero gentes iræ diuinæ subiectas esse
 iuxta Psalmum .18. Effunde iram tuam super gentes
 quæ non nouerunt te, & super regna, quæ non
 tuum non inuocauerunt. Quare eam opinionē

IN IONAM

dicus tenebant, neminem unquam gratiae Dei fore participem, qui non ante professio Iudaismo, legem Mosaicam arripuisset. Usque adeo uero eius opinionis Iudaeorum animis erat infixata persuasio, ut nec Apostoli, nec primitiae Ecclesiae Christianae aliter intellexerint. Cuius rei documento est Lucas scribens in Actis capit. secundum uidelicet circuisse Apostolos, et praeter Iudaeos neminem annunciasse Euangelium. Quin etiam cum Petro acriter expostulant, quod gentibus praedicasset Act. 10. et 11. Atque adeo magni miraculi loco ducendum est, si Ionas a Iudaeis insectationem non passus aut omnino peremptus est, propterea quod Niniuitis praedicauerit, et Ninivem ciuitatem Dei nominat. Quippe Iudaeis uidebatur intollerabile adeoque indignum, usquam locorum extra Iudaismum esse populum Dei, nec Mosaica lege teneri, quo titulo hic Niniuitae a Iona commendantur. Quid illis expectandum putas qui libero ore docent, esse alicubi Christianos, nec quicquam esse impedimento, quo minus Christiani sint aut recte dicantur, qui constitutiones Papisticas, et Romanae Ecclesiae impias ceremonias perditasque statuta non teneant, aut etiam, ut digna sunt respuant. In uniuersum omnes tales sunt terque quaterque haeretici, schismatici, Pictardi, comburantur, comburantur, ad ignem, ad ignem.

COMMENTARIUS

Cur noluerit
Jonas ire ad
Niniuitas.

Et quis scit an ea causa non fuerit omnium uehementissima, qua motus Ionas, demandatam ad Niniuitas profectiorem suscipere non uoluerit, & iracunde obmurmurauerit, quod urbs, sicut prædixerat non subuertebatur, malissetq; mortem obisse potius, quam quod inuitus uidere cogebatur, indignos gratiam Dei assequutos esse, Deiq; populum dici, citra legis Mosaicæ accessionem, & Iudaismi professionem. Quid uero hoc aliud esse dicemus, quam dedecus & ignominiam populi Israëliti, ut qui non necessarijs legibus sit obrutus, sine quibus reliqui homines felicitate facile possunt consequi. Cur uero hic non magno stremitu macho dicerent? Quid dum nos tantis laboribus grauati promouimus, aut effectum reddidimus, cum paucissimi unquam tantum horam, labori impenderint, & tamen æquali nobiscum mercede remunerantur, qui totius diei æstum & pondus magno sudore percellimus, sicut in Euangelio de mercenarijs conductitijs memorie proditum est. Nonne tanta præmij, & laboris inæqualitas, merito primis commoueret bilem & stomachum? Cur non sunt censendi potiores? cur non copiosiore remunerandi stipendio? Non secus hic quod agitur. Niniuitæ citra legem & Prophetas inuisantur gratiâ, & Iudæi sub lege immensis & non bene æstimandis laboribus, non maius præciumope

I N I O N A M

re faciunt nihilo plus acquirentes. Imò potius tota demum uia à gratia aberrant, omni spe, hiantis corui instar frustrati, dum murmurando & tranuerse obtuendo melius quiddam & præstantius in Euangelio habere contendunt, gentibus quoq; parum fauentes acceptam Christianismi professionem. Et sanè hæc esse opinor, quæ Ionæ animum non mediocri indignitate mouerint, ut qui harum rerum omnium adeo solus, sua prædicatione apud Niniuitas habita, autor fuerit. Ipseq; primus esse uideatur, cuius opera Iudaismus in cōtemptum uenerit & inutilis esse censeatur. Qui potuisset huius culpæ sibi conscius indēnis mansisse in patria. Certe temere sibi fuga non consuluit, eiusmodi prædicationis inunctæ munus pertinaciter detrectans. Nam Iudæum esse, & tamen prædicare Iudaismum esse superuacaneum, utpote sine quo gratia Dei impetrari queat, perinde fit, ac si quis Iudæus Iudæorum gloriam, ut inutilium eleuando deprimere, gentes uero magnis laudibus extolleret. Id quod ipsi Paulo accidisse uidemus, ueluti Lucas abunde testatur in Actis.

Iam, ut Ionæ feruida iracundia sedaretur, haberetq; quo iratorum Iudæorum ferotiam, respondendo compesceret, ludit Deus cum illo dato signo, sicut Petro quoq; fecerat Act. 10. Ionæ, opinione persuaso,

COMMENTARIUS

demittens illi celitus linteum quoddam omnis generi
 animantibus refertum, auditamq; uocem quæ dice-
 ret, omnia munda esse, cum tamen in uniuersum gen-
 tiles essent, non habentes legem à Mose constitutam
 &c. Ad hunc modum quoq; Ionæ Deus consimile si-
 gnum exhibet, sinens excrescere uitam albam (quam
 illi cucurbitam uerterunt, qua de re mox infra copu-
 sius) quæ suis folijs solis feruorem propulsando, Ionæ
 frigus opacum suppeditaret. Cum itaq; multum in-
 luptatis ex tabernaculo frondoso cepisset Ionas, &
 uehementer letaretur uitæ albæ amentate, suborsus
 Dominus in aurora uermiculum, quem sibi Ionas in-
 pollicebatur aut expectabat, cuius morfu icta uitæ
 ba amisso uigore exaruit, & Ionas sua uoluptate
 spoliabatur. Ad hæc meridiano æstu supra modum
 uente solis ardoribus uehementer eius uerticem in
 tabernaculo iam exuti premi siuit, ut eius animi do-
 & tristitia gemina accessione cumlaretur, dum ni-
 hil quicq; ex animi sui sententia uidet succedere. Quo-
 brem iterum mortem precatur, ut ab omni per-
 batione liberaretur. Interea uero loci commodum
 sto est Deus, placans eius feruentem animum com-
 dendo, in manu sua sitam esse liberam faciendi po-
 statem, quicquid illi usum fuerit, quemadmodum
 quitur in Euangelio paterfamilias. Coniunctis
 Ionæ

Io
 T
 fa
 scu
 tot
 tis
 ut
 per
 auc
 ut f
 bar
 &
 C
 die
 tig
 tan
 hæ
 can
 me
 ni,
 pau
 bra
 anti
 Nos
 que

IN IONAM

Ionam temere, & præter causã irascentem, inquires.
 Tu quidem perturbaris animo, ob uilis arbusculæ are
 factæ amissionem. Quanto uero uilior eiusmodi arbu Ratio huma-
 scula reputanda est, ad hominẽ collata, ut taceam ad na tenebræ
 totam ciuitatem? Et cur non, & hoc ardentibus uo- sunt.
 tis, & libenter quidem optandum tibi esse uidetur,
 ut maneat illaesa ciuitas, quem tantopere uitis albæ
 perturbat interitus? Quid uero ad hæc uerisimiliter
 auderet Ionas uel hiscere? Obmutescendum erat illi,
 ut suo ipsius iudicio conuicto, in quod per uitem al-
 bam ex improviso inducitur. Vsq; adeo res est friuola
 & nihili humane rationis solertia, ad Deum collata.
 Ceterũ uitis alba apud Hebræos Kif siue Kifaion
 dicta quondam ueterum ingenia uarie exercuit. An-
 tiquissimi interpretes cõtenderunt recte dici cucurbi-
 tam. Tandẽ uenit Hieronymus qui interpretatus est
 hæderã, quæ est Ep hau, inquit Latinis hominibus
 eam speciẽ arboris incognitã esse, sed nasci creberri-
 me in Palestina, lata habere folia in modum pampi-
 ni, mirumq; in modum, si sementem ieceris intra
 paucos dies consurgere in arborem, adeo ut um-
 braculum præbeat sub ea quiescentibus, inde ab
 antiquis dictam esse cucurbitam nonnulli uolunt.
 Nos uero prorsus opinamur eam esse arbusculam,
 quæ à rerum naturalium peritis, uitis alba dicitur.

COMMENTARIUS

quam Germani nostri Vuld ruben uocāt, et sic quod
 uertere libuit. Quod enim hædera non sit, iuxta inter-
 pretationem Hieronymi, ut ipse subdubitare uisus est,
 inde colligi potest, quod hædera suo caudici seu caudice
 nitatur, sicut Kikaton, sed per muros aut arbores
 fusa, inheredo quaqua uersum serpit, ita ut longe ma-
 nus illi à scopo aberrarint, qui cucurbitam uerterent,
 quam qui hæderam, tametsi Hieronymus eosdem se-
 se subsannet Cucurbitarios uocans.

Sed nō magni referre arbitror, utro malis uti, nec
 æquum est, ut ob unam aut alteram uoculā, tanta con-
 tentione inter nos digladiemur, cū de re certi simus.
 Illud pro uero constat, eam arbusculā, tametsi pro-
 tura sua, cito in immensum succrescat, in una nocte
 rabili quadam ratione, propter Ionam in eam magne-
 tudinem foliorum luxuria excreuisse. Et Ionam lon-
 go tempore sub ea habitasse, fortasse donec quadra-
 ginta dies fuissent exacti. Dicit enim textus illi con-
 specta Niniuitarum poenitentia ē ciuitate exiuisse, et
 tructoq; tabernaculo sedisse, ut spectaret quid ei
 accideret. Siquidem statim initio mala habebat, et
 quod ducti poenitentia resipiscerent, timebatq;
 re, ut urbs nō subuerteretur. Post exactos uero qua-
 draginta dies, ubi præscriptum tempus præterisset,
 in iram prorumpit, ubi uidisset prædicationem fructu-

frustra esse. Inde indigno murmure aduersus Deum stomachatur corripendus & obiurgandus, adeo ut cogatur etiam, re infecta pudore confusus & humiliatus, ad patriam terram commeari, magna tamen intelligentiæ suæ accessione, & fructu auctior & cumulatior. Ex his omnibus iam perdiscimus, Deum Deus omnes omnium hominum esse auxiliatorem, non tantum Iudeorum, sicut Paulus scribens Timoth. 2. affirmat, cunctos homines Deum uelle saluos fieri, & ad agnitionem ueritatis peruenire. Præterea quam nos gentiles, & ethnici, qui extrema hora uenimus, nec quicquid laborauimus, indigne gratiæ diuinæ facti simus participes, cum illa nobis uelut Iudæis promissa non fuerit. Faxit Deus, ut pro tantis beneficijs grati inueniamur, & accepta gratia, ad nostram utilitatem recte utamur, ueluti Ninuitæ fecerunt. Ne & nos post hac propter ingratitude peius, & grauiore supplicio affecti subuertamur, quemadmodum & post Ninuitis euenisse certum est. Hæc enim Ionæ historia propterea à maioribus ad nos transmissa est, ut Deus sua miracula nobis commonstraret, uidelicet ibi fructuosissimum esse eius Verbum, ubi minime speratur. Contra ibi fere sine fructu prædicari, ubi maximum nobis pollicemur. Nam hic in Ninuue gentiles credunt ex animo, etsi omni uerbo prius in totum carue-

COMMENTARIUS

runt. Iudæi uero in incredulitatem prolabantur, quibus cotidie Dei Verbum ad nauseam usque inculcatur. Ne de quoquam facile desperemus, aut de quoquam perperam præsumamus.

Ad calcem historie addit & illud, fuisse scilicet Niniuen plusquam centum & uiginti hominum millia, e quibus urbis magnitudo facile æstimari potest. Cum enim certo numero exprimat centum, & triginti hominum millia, nonnihil quoque adiiciens, prætere indicat centum, & triginta uirorum millia in urbe non fuisse. Alioqui eadem opera addidisset, plusquam triginta aut quadraginta millia, aut ducere millia. Iam uero non usquæ adeo inusitatae magnitudinem urbem esse constat, in qua habitent ducenta hominum millia, præcipue quæ floreat, sicut hic Ninive, quæ metropolis erat, & caput totius imperii Assyriorum. Nisi ita uelimus accipere, eorum hominum, qui non cognouerunt dextrum, aut sinistrum, tam fuisse multitudinem, quales sunt pueri & senes, adultorum uero longe copiosiore fuisse numerum. Ego tamen hanc interpretationem non amplector, sed in uniuersum, illos omnes non cognouisse, quod dextrum aut sinistrum esset, hoc est, quæ admodum in rebus loquimur, neque hoc neque illud, in rebus diuinis habuerunt cognitum, ut qui legem Mosaicam, & Prophe-

IN IONAM

tas non habebant, quorum opera fuissent instituti,
 quomodo in spiritu & corpore, externe, & interne
 coram Deo uiuendum erat, ueluti Iudæi habebant.
 Ita enim dextrum, significatione adplicare possumus
 ad spiritalia interne præstanda, & sinistrum ad cor
 poralia externe nõ negligenda. Deus enim iuxta cor
 pore & animo colendus est. Et de his quidem rebus
 nunc satis superq; dixisse uideor. Nunc deinceps etiã
 allegoriæ spectandæ sunt, quarũ hic tres esse cõperio.

PRIMA.

Ionam Hebræi columbam uocant. Iam in nouo te
 stamento spiritus sancti speciem columba refert Lu
 cæ. 3. & Iohan. 2. præsertim manifesti illius spiritus,
 qui in omnem mundum mittitur per Euangelium, ad
 annunciandum Christum. Ita ut Ionas suo nomine *Ionas sp. s.*
 spiritus sancti, & officij eius, uidelicet prædicandi Eua^{ngelii} symbolu
 gelij, symbolum exprimat, non in aliud quã, ut om
 nes Apostoli, & prædicatores quoq; sint Ionæ, hæ
 beantq; columbam, hoc est spiritum sanctum, & ni
 hil proprio ductu, sed omnia spiritus sancti instinctu
 doceant. Quemadmodũ ipse Christus Matth. 10. suis
 Apostolis præcepit, tubẽs eos omni dolo malo uacu
 os esse, seruatis tantũ colubina simplicitate, & serpe
 tina astutia, hoc est, ut sincere & pure citra humana
 rum doctrinarũ fermentũ simpliciu animos doceant;

COMMENTARIUS

ueluti spiritu sancto dictante acceperint. Et cum
 mine dolo malo agant, tam in uerbis quam in op
 per auaritiam cauponātes sermonem Dei gratuito
 ceptum. Porro Ninuue hebraeis sonat pulchrum fo
 rmosum, qualiter urbs pulchris edificijs exornata
 pulchra est, & spectabilis. Atq; hæc mundi typos
 Ninuue mun- obtinet, diuitijs, uoluptate, sapientia, fortitudin
 di typos. sanctitate, dignitate & honore suo ugentis & ab
 dantis, inq; summo humanae foelicitatis gradu con
 stentis, sub quo tamen mera abominatio, & peccat
 coram Deo delitefcunt. Quod uero mundi in
 uerbum auditum suscipiunt, ieiunāt & saccis coop
 riuntur, inq; cinere humi desident, uerbi prædic
 fructum significat, omnia inuertentem facientem
 ut homines suam sanctitatem, robur, diuitias, uol
 ptates, dignitatem ducant pro nihilo, aestimantē in
 becillitatem, paupertatem, sordes, dedecus, ignom
 niam, dispēdia, repudiatis, & contemptis omnib
 Et hoc est uere sedere in cinere, saccos induere, te
 peranter uiuere, ita ut pecora quoq; hoc est, illor
 corpora ieiunent, & saccos induant, hoc est, ut u
 luptatibus abdicatis frenentur, & domantur.

Quod autem Ionas è Iudæa patria in longinqua
 regionem mittitur, illud innuere uidetur, spiritum
 Verbum Dei, à populo Iudaico auferendum, & g
 tit

tibus dandum esse, id quod Christus ipse Mat. 21, futu-
rum prædixit, inquitens. Ideo dico uobis auferetur à
uobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus
eius. Quod uero fugit, & tantis periculis obijcitur,
crucem & persecutionem significat, quibus Euange-
lium in mundo diuexatur, & premitur. Semperq;
uidetur uerbi officium terguersanti atq; succumben-
ti simile, tam imbecillum, tamq; inualidum esse appa-
ret erga tantos assultus, quibus undiq; oppugnatur.
Propterea quod ij qui illo funguntur officio, fugaces
sunt, hoc est imbelles & uiles homines. Ipsum uero
mare, hoc est mundus, immensum & potens est suis
furijs, minis, & tumultibus. Quin etiã ipse piscis non
uno nomine metuendus & terribilis est, miseros tam
uasto gutture, tamq; acutis dentibus territans, atque
ille quidem principem, & Deum mudi, nimirum Dia-
bolum significat, qui ferro, igne, cædibus & sangui-
ne per suos principes, & huius mundi magnates, im-
mane quantum furit, ferocit atq; grassatur. Verũ Io-
nas diuinæ uirtutis potetia saluus conseruatur, ut uer-
bi officium neq; sua fuga neq; marinis fluctibus possit
impediri. Sed omnibus superatis periculis tandẽ emer-
git, atq; ad Niniuitas usq; peruenit. Itaq; tametsi ma-
gna sit prædicatorum imbecillitas, & mundi immen-
sa potentia, maiorẽ tamen Verbo diuino uirtutem esse

Verbum con-
demnat mun-
dus.

C O M M E N T A R I V S

planè perspicimus, utpote quam nec tot pericula, nec tot enses, aut calamitates queant opprimere, quo minus non per saxa, per ignes penetret atq; per rumpat abruptis omnibus obstaculis, & retinaculis. Et quis uis Verbi diuini ministri, ad unum omnes panoleter quadam occidantur, non potest tamen nõ nisi hoc potius uigere Verbi dignitas, atq; in omnes mundi angulos löge lateq; propagari. Sicut uidemus hoc in hostolis passim occisis esse uerissimum, nobis quidem consolationem, ne protinus ad conspectum maris immans ceti, molles facti exalbescamus, certo animo persuasum habentes, Dei Verbum quod prædicatum his omnibus esse potētius. S E C V N D A

Mors & uita peccatorum.

Spiritualis insectatiõis symbolũ exhibet, qualiter peccatore agatur, qui spiritualiter moritur iterũque uiuificatur, hoc est, quãdo ab omnibus uitijs purificatur iustificatur. Ea uero res ita se habet. Primũ est peccatum in qd' omnes, per Adami inobediẽtiã successu quodam hereditario, prolapsi sumus, qd' quidẽ multitudine nefarijs nostræ inobediẽtiæ sceleribus cumulatione grauauimusq;. Atq; ita à facie Dei fugimus, ut nõ faciamus ea quæ Deus à nobis faciẽda exigit. Præceptum uero quoties in sanctũ illud, et speciosum peccatũ leuatur, nimirũ in hypocrisis, et falsum Dei cultũ à nobis uerbo desciscẽtes. Et hoc est inobediẽtia, et fuga ton-

IN IONAM

facie Dei. Quam diu enim in peccatis uersamur, Deū
 nō uidemus, peregre profecti ē patriæ finibus, sicut fi-
 lius ille in Euāgelio perditus. Qd' aut potissimū super
 mare fugerit, nullo certo fugæ suæ loco electo, signifi-
 cat peccatorē, quando uita sua perditā à Deo fugit, et
 desciscit, nihil certi in animo suo statuere, sed quocūq;
 pedes tulerint, carnis et mūdi ductū sequitur, nūc huc
 nūc illuc raptus & actus à Diabolo. Atqui nec multū
 sollicitus est quo perueniat, tantū ne in patria, diuinis
 iussis obsequēs esse cogatur, animi sui libidini relictus.

Dum uero in Iapho descēderet, inuenit instructam
 nauim, numeratoq; nauulo, ingressus in eā, ad interiora
 se cōferens, atq; ad somnū cōpositus profunde ster-
 tendo nauigat. Iapho decorū aut pulchrū dicitur, & Iapho impio-
 hęc impiorū multitudinē exprimit, qui in speciē san-
 rum typos-
 Etam, & irreprehensibile uitā degunt, nō obsequētes
 Deo. Hęc itaq; ciuitas ualde apta est, & accomoda
 inobediētiae, opīnioni, & à se electæ iustitiæ. Ibi enim
 nauē instructā repperit, hoc est, ut animo suo uidetur,
 cōmodū ritū, & doctrinā, cuius ductu & auspicio ue-
 hendū se permittit, sicut est lex Dei humana ratiōe in-
 tellecta. Sed & nautæ presto sunt, hoc est, legis &
 priorum operū doctores, nauim nullo certo cur-
 su dirigentes, ita ut per omnia uarijs agantur erroribus.
 Siquidē in lege nulla secūra & certa corā Deo est.

COMMENTARIUS

conscientia, sed maris instabilitate iam huc iam illuc fertur & rapitur. Atq; his Ionas pro uectione nauulum persoluit. Eius enim generis Doctores animalium uentris sunt, legis expositionem in quæstu habentes, qui nummularum respectu & docent, et uehunt alios. Quin etiam plena manu, certatim omnes homines illis nummos offerunt, adeo ut diuitijs abundant etiam. Sicut Deus populo pro remunerandis operibus terram Canaan possidendam obtulerat. Ceterum Apostolis, & Euangelistis nihil datur, sed potius siquid habent uolenter eripitur. Ionas autem conscensus naui legi erudiendum se offert, iacens infra in nauim utramuis aurem secure stertit, hoc est, securo & ocioso est animo, putans nihil subesse periculi, uerum omnia tuta & trāquilla, planeq; quod dici solet omnem rem in uado fore, inq; eo rerum statu subinde perire nauigat. Quemadmodum faciunt omnes iustitiam, qui suis operibus iusti esse contendunt, qui in illorum splendida uita, usque adeo sunt absorpti, ut securo sompore correpti dormiant etiam, nihil sentientes aut intelligentes, quantum malorum faciant. Ecce hoc est, in iapho, & infra in nauim descendere, haud distat ualde alte, & procul à Hierosolymis ciuitate Dei, hoc est, à Dei obedientia, in profundum inobedientie, & proprie opinionis pelagus.

Iustitiariorum
securitas.

Cum uero Deus uenisset immorigerum sanctum
 à somno excitaturus, eiusq; sanctitatem peccati de-
 claraturus, immisa tempestate fluctuum, procellas cõ Gustus diuini
 citat, hoc est iudicium, & iracundiæ suæ furorem de iudicij-
 gustandum atq; sentiendum illi propinat. Hic tan-
 dem pessum ut, omnis falso persuasæ sanctitatis præ-
 sumptio. Desperant quoq; ex æquo, & magister &
 discipulus, nec potest consistere ullorum operum fi-
 ducia. Et planè periculum est, ne fracta naui omnes
 submergantur. Atq; ibi quisq; Dei sui implorat auxi-
 lum, hoc est, sua bene acta uita fretus, falsam sp̃e anti-
 mo concipit. Cæterum omnia idola hic surdis sunt au-
 ribus, siquidem ueri Dei cognitione non sunt illustra-
 ti. Deinde Ionam quoque excitant, hoc est ueri legis
 auditores fiunt, & lex suo recto fungitur officio, ita
 ut amplius non doceat opera, aut falsam consciētiam,
 sed demonstratis peccatis, & iracundia Dei, conscien-
 tiam territat, id quod per sortem, qua peccati reum
 queritant, significari uidetur. Neque enim lex à
 querenda & excrutanda conscientia desinit, donec
 inuentum & conuictum peccatorem ad cõfessionem
 pertraxerit atq; impulerit. Sicut Dauid inquit, cum
 tacui inueterauerunt ossa mea &c. Sortis autem mit-
 tendæ ratio innuit, peccatum præter sp̃em inueniri
 atq; cognosci, & lege nos tangi, non quando nobis

COMMENTARIUS

uidetur, sed quando nihil minus speramus, tunc ad-
 rit paterfamilias, ex improviso nos oppressurus. Hic
 tum Ionas non potest non fateri se peccatorē esse,
 alioqui (inquit) mare non sedabitur. Quan-
 quam uero magno studio remis incumbunt, littoris
 attingendi gratia, frustra tamen tantopere remi-
 gant, hoc est, tametsi eiusmodi conscientia, tam con-
 uicta est, tamen ægre fert mortis iudicium, licet non
 diffiteatur sibi perferendum esse, peccatis commis-
 tum. Et hoc est quod Ionas non ultro in mare de-
 siliendo præcipitem se dedit, sed ab alijs in illud
 præcipitatur.

ULTIMO, quia sacra hæc, iuxta prouerbium, ali-
 ter constare non poterant, Ionam in mare abijcunt,
 ueniam tamen à Deo precantes, ne illis sanguinē in-
 nocentē imputet, magna trepidatione timētes Deum.
 Et hoc est quod Paulus Romanis. 7. scribit. Legem bo-
 nam, iustam, sanctam esse, nihilominus mortificare,
 & Deum insensum nobis reddere. Qua de re nunc
 latius & plenius disserendi, præsentis non est insti-
 ti aut consilij. Quod autem Deum metuunt & co-
 lant, illud haud dubie significat, legem quoties gen-
 tibus suo officio fungitur, Dei organum esse, hoc est, ser-
 uare timidos humilesq; cultores Dei, quæ prius dum
 adhuc Ioppe erat, per abusum falsamq; opinionē nec

IN IONAM

tri seruiebat, naulum uiritim receptans, stertentes, se-
 curos, & falsos iustitarios constituendo. Tandem
 uero adest subornatus cetus, Ionam deuorans, hoc est
 mors & infernus, is enim istarum rerum ordo est. **Legis opus-**
 consequentia. Initio lex est, mox peccatum, postre-
 mo mors, ueluti Paulus docet Corinthios. 1. Corinth.
 15. Lex peccati uirtus est, mors uero peccati stimulus.
 Hoc ita accipiendum est, si à peccatis immunes esse-
 mus, & à morte essemus liberi, ita ut nihil iuris mor-
 ti in nos esset relictum, neque cesim, neque punctim
 uulnerare potenti, sed prorsus esset inualida, obtusa
 cuspide, & sine stimulo. Vbi uero peccatis graua-
 ta est conscientia, protinus morti sua adsunt arma,
 suaq; uirtus, quibus hominem conatur perimere, &
 perimit quidem, nisi presenti fuerit aduuius auxi-
 lio. Ita quoque si nulla lex esset, peccatum quoq; es-
 set inualidum atq; edentulum, non mordens conscien-
 tiam, ueluti plerunque facit, dormientibus Ionis in
 nauis, & iustitarijs secure stertentibus. Sicut etiam
 in natura se habet, ut ubi lex non est, nec peccatum
 esse potest. Veniente uero lege, mox & peccatum
 praesto est, sentiturq; in conscientia. Quam nunc
 aspectu terribilis, suo rictu cetus fuerit Ionæ, tam ter-
 ribiles etiam mortis minæ sunt peccatrici, & trepi-
 danti conscientia.

COMMENTARIUS

Jonas itaque per tres dies, & tres noctes in pisce
 moritur, hoc est, tantis trepidationibus & mortis ne-
 cessitatibus oppressus est peccator, multipliciter cum
 morte luctando, donec uictus in totum desperet. Sin-
 quidem intra trium dierum spatium, haud difficulter cer-
 tis quibusdam signis deprehendi potest, num quis ege-
 rit animam nec ne. Et qui tertium diem mortuus ab-
 tingerit, de eo actum esse nemo dubitat, quamuis non
 in totum tres dies iacisset mortuus, id est, quando per
 integrum diem & noctem iacisset exanimis, concla-
 matus esse dicitur. Ille enim praecedentis ac deinde sub-
 sequentis diei horam potest attingere. Atque eiusmodi
 diuinae trium dierum exiguum est tempusculum, in morte illa
 spirituali. Cito enim fieri potest, ut a mortis dolori-
 bus & angustijs ad desperationem impellatur. Deinde
 de unicum Dei Verbum peccatori ad annunciandum
 mittitur, uidelicet Euangelium gratiae, quod pisci im-
 perat, hoc est morti, ne hominem perimat aut peri-
 dat. Hinc quoque fides in corde emergit, liberaturque
 homo iuxta a peccatis & morte, atque ita in gratia &
 iustitia cum Christo animo leto uiuit, & alacri. In-
 de Jonas quoque eam perdiscit cantilenam, hostiam la-
 tis sacrificabo Domino, &c. Culpano eos qui re-
 bellat iustitia, fiducia sua sequuntur uanitatem, negligentes
 gratiam. Quippe tales homines certo comperant
 opera

I. N I O N A M

opera legalēq; iustitiam nullius esse momēti, solamq; adeo gratiam nobis posse auxiliari. Atq; ij tandem tales euadunt, quorum opera multum fructus, & utilitatis adferre potest mortalibus. Nouerunt enim experimēto docti, alios recte docere, mōnere, dare consilia, capessere rempubl. cum non tantum ē libris & mutis magistris hęc hauserint, sed partim spiritu sancto doctore, partim proprio quoq; experimento ista didicerunt. illorum itaq; doctrina demum potens est & efficax, sicut hic Ionas, sua prædicatione ad Nininitas facta significat.

T E R T I A .

Hanc Christus ipse interpretando in se deriuauit Matth. 12. tametsi non in uniuersum sit allegoria, sed comparatio potius. Quippe Christus solum Ionam sibi confert, quemadmodum in uentre cœti tres dies, & tres noctes fuerit, affirmās sibi quoq; in terra tantum temporis iacendum esse. Et uocat illud signum Ionæ, hoc est, signum quod Ionæ respondeat. Neque enim tres dies, more allegorico interpretatur, id quod aliās in allegorijs exponendis serè solet. Propterea comparationi uicinius est, quàm allegoriæ, nec quisquam ad eum sensum auderet trahere, nisi Christus ipse prior ita intelligendum esse docuisset. Verū hac de re prolixior hic non est habenda disputatio, cum
hęc

COMMENTARIUS

hæc omnia per totum orbem; & lippis nota sint & tonsoribus, quomodo Christus mortuus sit, & iterum à mortuis resurrexerit. Et hoc est miraculum illud incredulis iudæis exhibitum, imò potius uniuerso mundo oblatum & annunciatum per Euangelium, ut certo cognoscerent omnes homines, quemadmodum cuncti in uniuersum, hoc inusitato et diuino opere, à mortis, peccatorum, & inferorum tyrannide effensus redempti, cuius sincera ex corde fide profiteremur. Veruntamen totus mundus hoc signo offenditur, cū primis uero iudæi, estque prorsus illis ipsi offendiculum & stultitia. Nihil secus tamen illis datum est, nec est quod expectent, aut in spem erecti, si bi polliceantur aliud. Stat enim tam sententia. Generatio praua & adultera signum querit, et signum non dabitur illi, nisi signum Ionæ Prophetæ. Qua de re etiam aliàs nobis dictum est prolixius.

Vitis alba ludaicus est. POSTREMO omnium, adest & uitis alba cum uermiculo, cuius morsu iceta sub aurorâ arefcit. Quæ res non tantum Ionæ iracundiæ & cogitationibus applicanda est, sicut textus sonat, uerum etiam Iudæorum, quem uitem albam fuisse rectissime dixeris. Stantissimum lata habet folia, quæ quidem in ea sunt præstantissima, quorum densitate Ionas umbram habet extracto tabernaculo aduersus solares radios.

I N I O N A M

la uero hic auditur fructuum mentio, sed nec quicquam
 producit fructuum. Folia uerborum legis typum ob-
 tinent, sicut Paulus testatur ad Roma. 3. oracula
 Dei illis fuisse concredita. Sub ijs itaque folijs se-
 det Ionas, hoc est Propheta, & sancti patres sub
 Iudaismo fuere, ut sub temporali, & transitorio
 tabernaculo, atque ceremonijs usque ad Christum.
 Erat enim umbratile quoddam tabernaculum, quod
 temporarium existebat, & momentaneum sed in-
 fructuosum. Lex enim citra spiritus adminicu-
 lum, nemini prodesse aut auxilium ferre potuit, etsi
 complures eiusmodi homines spiritu sancto prædia-
 ti, eidem subiecti fuerint. Quamobrem Christus
 quoque ficum foliorum copia, & ubertate luxurian-
 tem, sterilem tamen, diris deuouit, adeo ut protinus
 exaresceret radicitus, quæ res à uitis albæ negotio
 non discrepat. Nihilosecus tamen Ionas hoc um-
 bratili tabernaculo ualde delectatur, expectans Ni-
 niuitarum interitum. Siquidem Iudæis ualde pla-
 cebat, ipsis adeo solis Verbum Dei esse concredi-
 tum, legalesq; datas ceremonias, putantes omnes
 gentes in totum esse perpetuo destinatas exitio, ue-
 luti Ionas de Niniiuitis æstimabat.

Iam uero dum maxime sibi placent Iudæi hoc no-
 mine, plane persuasum habentes, se solas populum

COMMENTARIUS

Judaismi sub-
uersio.

Dei esse, & Ionas iam supra modum gestit propter
uitis albæ umbraculum, subornatur à Deo uermiculus,
qui uitem albam suis ferit & corrumpit denticulis.
Hoc est, florente iudaismo maximè, commodum
Christus suo exortur Euangelio, quo tempore iudei
omnium erant arrogantissimi, hoc titulo, quod ipsi
li populus Dei essent & dicerentur. Et momorant
tem albam, hoc est, prædicatione sua, iudaismum sub-
uertit, per spiritum sanctum antiquata lege, omnes non
lege eiusq; uirtute liberans. Ex illo adeo corruit &
exaruit iudaismi dignitas, usq; in hodiernum diem po-
uniuersum mundum, nec spes est, ut unquam enatis
dibus reflorescat. Sed nec quispiam sanctus aut Prophe-
ta, sub eius umbra sedet aut recubat amplius. Et
ne, quod dici solet, floruerunt. Quippe Christus uer-
mis est, sicut ipse de se loquitur Psal. 22. Vermis sum
& non homo, propterea quod tam crudeliter cruci-
fixus adeoq; despicate contemptui habitus sit. Nihil
lo secus tamen, ad morsum tam contempti uermiculi
defloruit & exaruit tam splendida & amæna arbor
la. Tamq; ad uilem morsum, hoc est, ad contemptum Eu-
gelij prædicationem, sic splendidi, sic amplij regni
populi, funditus submersa est potentia.
Quod autem uermis non uesperis, sed sub aurora
exortum, albæ uiti damnum dederit, plane significat

IN IONAM

uidetur, tunc corruisse Iudaismū quando tempus gra-
 tie exortum est, & noui testamenti iam olim facta
 promissio, in omnes gentes dimanauit. Nam qui ui-
 tem albam mirabili quadam ratione produxerat, idem
 quoq; subornato uermiculo eandē percussam & are-
 factam subuertit. Ad hunc modū quoq; Iudaismum
 multiplicibus miraculis diuina potētia cōfectis, emer-
 sisse satis certo constat, non propria uirtute aut potē-
 tia, id quod nō paucis probari potest historijs, tempo-
 re Mosi aliorumq; regum &c. Non secus quoq; Deo
 uolēte, amisso uigore, exaruit & corrui, exorto iam
 Euangelij lumine. Inde Ionas duplici nomine murmu-
 rat. Primum quod uitis alba iam arefacta interierit,
 ac illi sub eius umbra non liceat amplius desidenti
 opacum frigus captare. Deinde quod Niniue non sub-
 uertitur. Hoc et multis quoq; sanctis uiris parū equū
 uidebatur, ut Iudæi desererētur & arefcerent, adeoq;
 destruerentur, & Niniuitæ gentiles, suscepto Euange-
 lio populus Dei fierent. Et hoc est quod tantopere so-
 lis feruores capiti Ionæ à uento quoq; ualde diuexati
 graues sint, ut planè imbecillitate deficiat. Siquidem
 & Paulus scribens Romanis cap. 10. ualde anxie dis-
 storquetur ob Iudæorum interitum, & subuersionē,
 uelutq; non illibenter pro Iudæis fratribus anathema
 esse. Illi uero ita respondetur æquius commoueri tra-

L

cundia ob Niniuitarum euerfionem, quàm uitis alba
arefactionem, & iuftius manere Ninuuen incolumi,
quàm uitem albam nō exarefcere. Atq; hoc eft quod
Paulus dicit Roma. 11. per lapfum Iudæorum falutem
cōtigiffe gētibus. Multo enim erat melius & æquius,
ut Iudaismus pefsum iret (qui alioqui fine fpiritu &
nullius momenti prorfusq; sine fructu folia tantū pro-
duxerat) quàm quod illo perdurante totus mundus in-
teriffet. Et hæc quidem fententia diuinæ bonitatis
fa eft iuftiffima, et æquiffima, ut certe eft. Quamobrem
non immerito diuinæ benignitati, & clementiæ nos
gentiles gratias agimus, cum Iudæis quoq; si
deferto Iudaismo in Chriflum cōmuni no-
bifcum fide fufcepta crediderint, ni-
hil inde poffit damni accedere no-
bis. Porrò, ex hoc fuma pena
det fœlicitas, ad quam olim
nos perducatur Deus om-
nipotens. Amen.

FINIS COMMEN-
tariorum Ione.